

PRITARTA

Utenos rajono savivaldybės
tarybos 2016 m. lapkričio d.
sprendimu Nr. TS-310

PATVIRTINTA

Utenos vaikų lopšelio-darželio
„Saulutė“ direktoriaus
2016 m. gruodžio mėn. 2 d.
įsakymu Nr. V-75

UTENOS VAIKŲ LOPŠELIO - DARŽELIO „SAULUTĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo pavadinimas - Utenos vaikų lopšelis-darželis „Saulutė“ (toliau - Mokykla).

Mokyklos teisinė forma – biudžetinė švietimo įstaiga, turinti viešojo juridinio asmens statusą.

Mokyklos priklausomybė – savivaldybės mokykla.

Mokyklos grupė - ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Mokyklos adresas –Vaižganto g. 54, LT-28186 Utena.

Vaikai ir jų poreikiai - Mokykloje ugdomi 1–6 metų amžiaus vaikai. Veikia ankstyvojo amžiaus ugdymo grupės, kuriose ugdomi 1-3 metų vaikai; ikimokyklinio ugdymo grupės, kuriose ugdomi 3-5 metų vaikai; priešmokyklinio ugdymo grupės, kurioje ugdomi 6 (7) metų vaikai. Ugdymas organizuojamas įvertinant vaiko ypatingumą, individualumą. Kiekvienas vaikas Mokykloje priimamas toks, koks jis yra. Ugdoma laisva, harmoninga asmenybė, siekiama geriau suprasti šio laikmečio vaikų ir atskirų grupių (mergaičių ir berniukų, gabių, dvikalbių, migrantų, socialinės atskirties aplinkoje gyvenančių ir kt.) poreikius. Tenkinami vaikų kūrybos ir saviraiškos, emociniai, pažinimo, komunikavimo, socialiniai, judėjimo poreikiai. Vaikams sudarytos sąlygos rinktis veiklą pagal pomėgius ir galias.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas - Mokykloje dirba 21 pedagogas, iš jų 12 (63 proc.) turi aukštąjį pedagoginį išsilavinimą. 15 (72 proc.) – vyr. auklėtojos kvalifikacinę kategoriją, 3 (16 proc.)-metodininkai. Tai kvalifikuoti, patyrę, rūpestingi pedagogai, gebantys skirti dėmesį kiekvienam vaikui, aktyviai ieškantys naujovių ir jas įgyvendinantys. Mokykloje teikiamos logopedo paslaugos vaikams, turintiems kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos sutrikimų. 2 meninio ugdymo pedagogės bendradarbiaudamos su kolegėmis ir šeima ugdo meninės raiškos gebėjimus, jungdamos muziką, šokį, vaidybą ir vizualinę raišką. Šis ugdymas vyksta individualiose, grupinėse, projektinėse veiklose. Pedagogai geba pagrįsti savo veiklą, ją įsivertinti ir tobulinti, skleisti gerą darbo patirtį, kelti kvalifikaciją. Mokykla atvira, darni, bendruomenės susitarimais savo veiklą grindžianti ir nuolat besimokanti institucija.

Regiono ir švietimo teikėjo savitumas - Mokykloje stipri gamtosauginė veikla. Aktyviai plėtojamas sportinis ir sveikos gyvensenos vaikų ugdymas (rengiama Sveikatą stiprinanti programa, siekiama sveikatą stiprinančios mokyklos statuso). Daug dėmesio skiriame vaikų pažinimui, estetiniam, meniniam ugdymui, edukacinės aplinkos estetiškumui bei saugumui, patirtiniam vaikų ugdymuisi. Akcentuojamas integralumas, ugdymas vyksta įvairiose aplinkose. Darželyje veikia gamtos kampelis, kuriame vaikai kartu su pedagogais augina ir tyrinėja įvairių rūšių augalus ištisus metus. Vykdomi rajoniniai ir respublikiniai projektai, telkiantys darželio bendruomenę.

Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai - bendruomenės nariai iniciatyvūs, plėtojama partnerystė su šeimomis (bendri tradiciniai projektai - ir įsijungimas į respublikinius). Siekiama konstruktyvaus abipusio dialogo, paslaugų kokybės bei interesų, poreikių ir lūkesčių dermės, kad vaikas augtų sveikas,

orus, bendraujantis, kuriantis, smalsus ir sėkmingai besiuogdantis. Mokykloje ikimokyklinis ugdymas yra orientuotas į svarbiausią pasiekimą - vaiko asmenybės brandinimą, į sėkmingą jo ugdymosi pažangą ir gerus pasiekimus visose 18 pasiekimo sričių.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO (SI) PROGRAMOS PRINCIPAI

Mokykla ugdydama vaikus vadovaujasi šiais pagrindiniais principais:

Humaniškumo - gerbti vaiką kaip asmenybę, garantuoti jam teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį. Pedagogų ir vaikų santykiai grindžiami tarpusavio pasitikėjimu, atsakomybe, pagarba kito nuomonei, interesams.

Tautiškumo – sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui pažinti ir perimti etines ir estetines tautos kultūros tradicijas bei vertinti ir puoselėti Utenos krašto, Aukštaitijos regiono papročius, juos integruojant į ugdymo veiklą.

Prieinamumo - ugdymo turinį sudaryti taip, kad būtų galima jį lanksčiai taikyti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, individualius poreikius, interesus ir galimybes.

Tęstinumo – laiduoti kokybiškai tinkamą perėjimą nuo ugdymo(si) šeimoje prie ugdymo(si) ikimokyklinėje įstaigoje. Ikimokyklinio ugdymo turinį suderinti su priešmokyklinio ugdymo turiniu. Vaikų ugdymą nukreipti į sėkmingą vaiko individualių fizinių, socialinių, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybinių galių plėtojimą.

Veiksmingumo – siekti geros kokybės ugdymo (si) rezultatų sumaniai ir taupiai naudojant turimus išteklius, nuolat vertinant, analizuojant ir planuojant savo veiklą.

Kontekstualumo principu – ikimokyklinio ugdymo programos turinį pagal galimybes sieti su krašto socialinės, ūkinės, kultūrinės, švietimo raidos kontekstu, kartu su juo atsinaujinti ir stengtis atitikti nuolat kintančias visuomenės reikmes.

Demokratiškumo - pedagogai, tėvai ir vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) proceso kūrėjai, kartu nustato ugdymosi poreikius.

Pozityvumo - ugdymo procese kuriamos teigiamos emocijos, sudaromos sąlygos gerai vaiko savijautai.

III SKYRIUS

TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo programos tikslas - atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Suprasti vaikus, atpažinti jų poreikius, personalizuoti jų ugdymąsi, kurti kiekvieno vaiko individualumą atitinkančias ugdymo ir ugdymosi situacijas bei aplinkas.
2. Saugoti, palaikyti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, formuoti sveikos ir saugios gyvensenos sampratą, nuostatas ir įgūdžius, tenkinti aktyvaus judėjimo poreikį.
3. Skatinti veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais, suaugusiais plėtojant jo emocinę, socialinę ir kultūrinę patirtį.
4. Ugdyti vaiko kalbą kaip saviraiškos, bendravimo, pažinimo priemonę, žaidžiant, interpretuojant, fantazuojant.
5. Žadinti vaiko poreikį pažinti aplinkinį pasaulį, atrasti ir perimti įvairius pasaulio pažinimo būdus praktiškai bandant, tyrinėjant ir kuriant.
6. Sudaryti sąlygas vaikui kurti ir pajauti kūrybos džiaugsmą, grožėtis aplinka ir menu, skatinti atskleisti savo vidinį pasaulį meno priemonėmis ir kitais būdais.
7. Brandinti tautinę ir kūrybinę vaiko savimonę, gerbiant ir puoselėjant aukštaičių krašto papročius, tradicijas, pajaučiant kalendorinių švenčių, savo krašto dainų, žaidimų savitumą ir įvairovę.

8. Atsižvelgiant į vaiko poreikius, gebėjimus, galias, tėvų lūkesčius, sudaryti vaikui saugią ir turiningą ugdymo (si) aplinką.
9. Bendradarbiaujant su šeima ugdyti visas vaiko galias, lemiančias asmenybės brandą ir socializacijos sėkmę.

IV SKYRIUS

UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Ši ikimokyklinio ugdymo programa reglamentuoja ankstyvojo amžiaus (1-3 m.) ir ikimokyklinio amžiaus (3-6 m.) vaikų ugdymą. Ugdymo turinys yra orientuotas į svarbiausią pasiekimą - vaiko asmenybės brandinimą, į sėkmingą jo pažangą ir gerus pasiekimus visose 18 pasiekimų sričių (Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas:

https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/ikimok_pasiekimu_aprasas.pdf).

Ikimokyklinio ugdymo pedagogai, vadovaudamiesi ikimokyklinio vaikų ugdymo tikslais ir uždaviniais, vaikų norais, tėvų lūkesčiais dėl vaikų pasiekimų numato kiekvieno vaiko bei vaikų grupės ugdymosi rezultatus (atėjus vaikui į įstaigą, įsivertinama kokie vaikai lanko Mokyklą - amžius, kokiomis kalbomis kalba, kokių turi specialiųjų ugdymosi poreikių, socialinės rizikos šeimoje augantys, turintys sveikatos sutrikimų ir kt. vaikai; Kokiais bendruomenės ypatumais, ugdant vaikus, galima pasinaudoti, kokie yra šeimų poreikiai: tradicijos, ypatumai, socialinis ekonominis – kontekstas ir kt.).

Atsižvelgiant į šiuos kriterijus, pedagogas konkretina uždavinius savo grupės vaikams ir konkrečiam vaikui. Kad pasiektų numatytų rezultatų, pedagogai kuria grupėje situacijas patirtiniam vaikų ugdymuisi, koordinuoja jų ugdymosi procesą, sudarydami sąlygas vaikams pamatyti, išgirsti, išgyventi, apmąstyti, įgyti įvairios patirties patiems aktyviai veikiant, dalyvaujant, kuriant kartu su kitais vaikais ir suaugusiais. Vaiko patyrimo turtingumas priklauso nuo to, kokioje aplinkoje vaikai ugdomi. Vaiko ugdymo ir ugdymosi aplinka įstaigoje, grupėje ir už įstaigos ribų – tai darželis ir jame vykstantis gyvenimas, artimiausia kultūrinė ir gamtinė aplinka, gamtos kampelis darželyje, bendruomenės gyvenimas ir jame vykstantys projektai, visa tai, kur vaikas įgyja įvairios patirties. Organizuodamas ir koordinuodamas vaikų ugdymosi procesą ikimokyklinio ugdymo auklėtojas derina vaiko perspektyvą ir savo, apmąstydamas, kokia aplinka ir kokie ugdymo būdai gali pažadinti vaiko domėjimąsi aplinka, tyrinėjimus, kūrybą ir padėti pasiekti numatytų ugdymosi rezultatų. Visas kasdienis vaikų gyvenimas darželyje pripažįstamas kaip neatsiejama ugdymo turinio dalis. Ugdymas integralus - jis vyksta ne tik uždaroje erdvėje – grupėje, bet ir išnaudojant kitas galimybes.

Ugdymo(si) būdus, priemones bei metodus pedagogai gali laisvai rinktis, lanksčiai, kūrybiškai taikyti ugdymo turinį, planuodami veiklą, parinkdami ugdomąją medžiagą. Gali keisti ugdymo turinį, reaguodami į vaikų patirtį, poreikius, interesus, galimybes, greitai persiorientuoti, būti inovatyvūs, tobulėti, stebėti švietimo kaitą; tapti vaiko ugdymosi galimybių kūrėju, konsultantu, partneriu ir padėjėju; suprasti visų planavimo etapų: stebėjimo, vertinimo, interpretavimo, reflektavimo svarbą, įvertinti jų naudą ugdymo proceso kokybei; reflektuoti ne tik vaikų, bet ir savo veiklą.

V SKYRIUS

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimai – tai ugdymosi procese jų įgyti gebėjimai, žinios nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos rezultatų.

Vertinimo paskirtis – pažinti vaiką, jo individualumą, gebėjimų lygį bei jo patirtį, numatyti vaiko ugdymo(si) perspektyvas, pabrėžti sėkmes, pritaikyti ugdymo(si) procesą vaikų grupės ir kiekvieno vaiko poreikiams bei galimybėms, numatyti, ką ir kaip reikia tobulinti. Reflektuoti įgyvendintus programos tikslus ir uždavinius ir pateikti vaiko tėvams (globėjams). Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše pateikti svarbiausi ikimokyklinio amžiaus vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos bei jų kaitos žingsniai naudojami kaip kriterijai stebint vaikų ugdymąsi ir vertinant jų pasiekimus bei pažangą. Vaikų turimi gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos palyginami su

numatytais pasiekimų apraše ir taip išsiaiškinama, ko vaikas yra pasiekęs, kiek pažengta per tam tikrą laikotarpį.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai: aktyvus, kryptingas ir tikslingas vaiko veiklos stebėjimas, pokalbis su vaikais, „minčių lietus“, pasakojimai, samprotavimai, žodinė kūryba, individuali veikla su vaiku, vaikų grupinis darbas, vaikų darbeliai, piešiniai, statiniai, konstravimas, vaidyba, dainavimas, šokimas ir t.t., pokalbis su vaiko tėvais.

Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas: du kartus per metus (rudenį ir pavasarį).

Prireikus atliekami tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai. Rudenį – numatant vaikų ugdymo prioritetus. Pavasarį – apmąstant ugdomąją veiklą. Pedagogai nuolat stebi ir fiksuoja vaikų veiklą ir elgesį. Atliekę vaiko stebėjimą rengia vaiko pasiekimų aplanką. Jį sudaro:

1. Anketa „Tėvai apie vaiką“ (iš tėvų ar globėjų gauta informacija apie vaiko individualius įpročius, charakterio bruožus, pomėgius, tėvų lūkesčius).

2. Vaiko aprašas (bendros žinios apie vaiką - vaiko stebėjimas, stengiamasi išsiaiškinti, ką jis labiausiai mėgsta veikti, kokius žaidžia žaidimus, kas patinka, kokia dažniausiai būna jo nuotaika, kaip reiškia pyktį, džiaugsmą, kaip bendrauja ir kt.).

3. Darbai, įrodantys vaiko įgytų gebėjimų lygį pagal pasiekimų sritis (vaikų raiškos darbeliai, veikla, vaikų kūrybos knygelės, pedagogo užrašyti įvairūs pasakojimai, „auksinės mintys“, nuotraukos, žodinė kūryba, samprotavimai ir kt.).

Pasiekimas fiksuojamas bet kuriuo metu, kai ikimokyklinio ugdymo auklėtojas pastebi naujai atsiradusį ar patobulėjusį vaiko gebėjimą, kurį įrodo keli jo veiklos ir jos rezultatų pavyzdžiai. Meninio ugdymo pedagogės vertindamos vaikų gebėjimus meninės raiškos srityje kartu pateikia ir kitų sričių, kurios siejasi, vertinimus. Vyksta nuolatinis bendravimas su kolegėmis (tariamasi, konsultuojamasi) prireikus su švietimo pagalbos specialistais, socialiniais partneriais ir kt. Tariamasi su tėvais dėl vaiko pažangos, tėvai įtraukiami į įstaigos veiklas, padedančias veiksmingiau siekti vaikų ugdymosi rezultatų ir užtikrinti vaikams patrauklų, prasmingą patirtinį ugdymąsi.

Vertinimas orientuotas siekti programos kokybės ir vaikų pažangos. Ugdymo pasiekimų vertinimo vykdytojai ir dalyviai: pedagogai, meninio ugdymo vadovės, logopedė, tėvai, administracija bei personalas.

VI SKYRIUS NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Aukime sveiki ir stiprūs. Vaikų sveikatos ir fizinio ugdymo programa. Klaipėda, 2000.
2. Ankstyvojo ugdymo vadovas / Monkevičienė O. (sud.). Vilnius, 2001.
3. Bakūnaitė J. Auginu gyvybės medį. Vilnius, 1998.
4. Brekienė M., Kybelkienė E. Dainuojamosios tautosakos panaudojimas ikimokykliniame amžiuje. Vilnius, 1981.
5. Dodge D.T., Colker L.J., Heroman C. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2002.
6. Eleonor Stokes Szanton. Į vaiką orientuotas ugdymas nuo gimimo iki trejų metų / Knyga ugdytojams. Vilnius, 2001.
7. Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams, 2011. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=8746&p_k=1.
8. Gage N.J., Berliner D.C. Pedagoginė psichologija. Vilnius, 1994.
9. Gailienė D., Bulotaitė L., Sturlienė N. Aš myliu kiekvieną vaiką. Vilnius, 1996.
10. Geros mokyklos koncepcija. 2015. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f2f65120a7bb11e5be7fbc3f919a1e5be>.
11. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, Klaipėda: Baltic Printing House, 2014. Prieiga internetu: https://issuu.com/ikimokyklinis/docs/ikimok_pasiekimu_aprasas.
12. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo dermė. Tyrimo ataskaita, 2012. Prieiga internetu: http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir574/dir28/dir1/15_0.php.

13. Ikimokyklinio ugdymo kokybė. Švietimo problemos analizė. ŠMM, 2012 rugsėjis Nr.13 (77), ISSN 1822-4156.
14. www.ikimokyklinis.lt.
15. Katinienė A., Vaičienė A. Muzika vaikų darželyje. Šiauliai, 2001.
16. Lietuvos Respublikos švietimo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V-1009 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“. Prieiga internetu: www.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/aprasas.
17. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, 2015.
18. Lietuvos pažangos strategija. "Lietuva 2030", 2012. Prieiga internetu: <http://www.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis.htm>.
19. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Jūsų vaikas – ikimokyklinukas. Prieiga internetu: <http://www.smm.lt/uploads/documents/Leidiny/ikimokyklinukas1.pdf>.
20. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Jūsų vaikas - priešmokyklinukas. Prieiga internetu: <http://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/prie%C5%A1mokyklinukas.pdf>.
21. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Antroji kalba ankstyvajame amžiuje. Prieiga internetu: <http://www.smm.lt/uploads/documents/Leidiny/tevams.pdf>.
22. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius: ŠAC, 2006.
23. Neifachas S. Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, atitikties nustatymas. Vilnius, 2008.
24. Neifachas S. Vaikų ugdymas darželyje: dabartis ir ateities perspektyva. Vilnius, 2008.
25. Piliuvienė A., Dailidienė N., Jakučiūnienė D. ir kt. Ikimokyklinio amžiaus vaikų saugios gyvensenos įgūdžių programa. Vilnius, 1997.
26. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Prieiga internetu: [https://www.smm.lt/uploads/documents/Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20bendroji%20programa\(3\).pdf](https://www.smm.lt/uploads/documents/Prie%C5%A1mokyklinio%20ugdymo%20bendroji%20programa(3).pdf).
27. Saugus elgesys. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo auklėtojams ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Vilnius, 2008.
28. Senovinis kalendorius mažiesiems. Rudenėlis. Žiemužė. Pavasarėlis. Vasarėlė / G. Germanienė.(sud.) Vilnius, 1993.
29. Slawomir O. Ikimokyklinuko gimnastika. Kaunas, 2005.
30. www.smm.lt.
31. Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija, 2013. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>.
32. Vaiko teisių konvencija. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.48A4910C899F>.
33. Žukauskienė R. Raidos psichologija. Vilnius, 1996.